

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยในเรื่อง ความรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในอำเภอเมือง เชียงใหม่เกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฉบับปัจจุบัน ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลง ไปจากเดิม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบในการ วิเคราะห์ และเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

2.1 ทฤษฎีและแนวความคิดว่าด้วยประชาธิปไตย

สุภาพ ปริญญาเสวี และคณะ (2517) ได้ศึกษาความหมายของประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

คำว่า “ประชาธิปไตย” มาจากคำว่า Democracy เมื่อพิจารณาตามรูปศัพท์ในภาษาไทยมา จากคำว่า “ประชา” หมายถึงประชาชนหรือราษฎร กับ “ธิปไตย” ซึ่งแปลว่า อำนาจอสูงสุดในการ ปกครอง ตามรูปศัพท์ ประชาธิปไตย จึงหมายถึง ประชาชนมีอำนาจอสูงสุดในการปกครอง หรือจะ พิจารณาตามศัพท์ Democracy ซึ่งมาจากภาษากรีกสองคำ คือ Demo หมายถึงประชาชน กับ Kratia หมายถึง การปกครอง Democracy จึงแปลว่า การปกครองโดยประชาชน ซึ่งเป็น ความหมายในเดียวกับประชาธิปไตยนั่นเอง

คณะกรรมการประสานงานประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (2527) ได้อธิบายหลักการ ประชาธิปไตยที่แท้จริง ที่โลกเรียมอมรับในทุกระบบ มี 4 ประการ คือ.

2.1.1 ประชาชนทุกคนในประเทศมีความเสมอภาคทางการเมือง และอำนาจอสูงสุดในการ ปกครองประเทศเป็นของประชาชน สิทธิเสรีภาพทางการเมืองจะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามฐานะ ทางเศรษฐกิจ ศาสนา ฯลฯ มนุษย์นั้นมีเจตนารมณ์เป็นอิสระ (Free will) แต่ละคนมีสิทธิโดย สมบูรณ์ในตัวเอง ผู้ปกครองเป็นเพียงตัวแทนของประชาชนในการทำหน้าที่บริหารแทน ประชาชนเท่านั้น

2.1.2 จะต้องมีการเลือกตั้งทั่วไป หรือเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเลือกตั้งผู้นำ ฝ่ายบริหารด้วยทุกๆ ช่วงระยะเวลาที่แน่นอน เช่น 4 ปี, 5 ปี หรือ 6 ปี การกำหนดเวลาเพื่อเปิด โอกาสให้ประชาชนได้สำรวจว่า บุคคลเหล่านั้นได้ทำหน้าที่แทนเขาได้อย่างถูกต้องเป็นไปตาม สัญญาหรือไม่ ประเทศที่ไม่มีการเลือกตั้งจึงไม่เป็นประชาธิปไตย

การมีหลักประชาธิปไตย กำหนดให้ประชาชนเลือกตั้งผู้ปกครองเป็นครั้งคราว เป็นการ แสดงให้เห็นว่า ประชาธิปไตยเป็นทฤษฎีที่เชื่อในความสามารถและสติปัญญาของคนทุกคน

ประชาชนส่วนมากของประเทศ สามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกผู้นำหรือเปลี่ยนตัวผู้นำได้อย่างถูกต้อง

2.1.3 ประชาชนต้องมีทางเลือกที่แท้จริง (Effective Choice) ในการที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ ประชาชนแต่ละคนอาจมีส่วนเข้าไปบริหารประเทศโดยตรงถ้าเป็นประเทศเล็ก แต่เมื่อระบบใหญ่ขึ้นก็ต้องใช้ระบบตัวแทน มีการคัดเลือกตัวแทนในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการเลือกตั้งภายใต้สภาวะการณ์ที่ประชาชนมีทางเลือกโดยแท้จริง และสามารถใช้สิทธิของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักการนี้ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังนี้

2.1.3.1 ประชาชนต้องมีข้อมูลอย่างกว้างขวาง ที่จะรู้จักตัวบุคคล พรรคการเมือง ปัญหาภายในประเทศ อะไรเป็นผลประโยชน์ของประชาชน การที่ประชาชนมีข้อมูลกว้างขวางในหลายๆด้านนี้ ต้องมีหลักประกันที่สามารถรองรับข้อมูลได้อย่างกว้างขวาง คือ ต้องมีเสรีภาพในการพูด การพิมพ์ การโฆษณา การรวมกลุ่ม การจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ระบอบประชาธิปไตยจะต้องมี

2.1.3.2 ประชาชนต้องมีสิทธิที่จะเลือกบุคคลที่เสนอตัวให้เขาเลือกได้ ตามความพอใจของตน ไม่ใช่อำนาจแฝงเร้นมาขู่บังคับให้เลือก ประชาชนทุกคนในประเทศถ้าคิดว่าตนมีความสามารถและมีความต้องการที่จะเข้าไปรับใช้บ้านเมืองโดยตรงก็มีสิทธิที่จะเสนอตัวให้คนอื่นเลือกได้

2.1.4 กลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่จะต้องมีอำนาจในการปกครองคือเข้าไปจัดตั้งรัฐบาล ในทางปฏิบัติตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ได้มาโดยการเลือกตั้งทำหน้าที่บริหารประเทศ หรือเป็นรัฐบาลนั้น จะต้องกระทำภายในขอบเขต จะต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานของปวงชน

ดังนั้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงมีมาตรการที่จะป้องกันมิให้ฝ่ายรัฐบาลใช้อำนาจในลักษณะละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยดัดแปลงให้เหมาะสมกับสังคม

กนก วงษ์ตระหง่าน (2528) ได้อ้างถึงความหมายของประชาธิปไตยของปราชญ์ทางรัฐศาสตร์ คือ Plato และ Aristotle ความคิดของ Plato ที่มีความสำคัญทางการเมือง คือ ความคิดถึงคนที่ผู้ปกครองที่มีความรู้ความสามารถและคุณธรรมใช้อำนาจเบ็ดเสร็จ เพื่อจัดการให้ประโยชน์สุขเกิดแก่ผู้ที่อยู่ภายใต้การปกครองโดยส่วนรวม โดยเน้นว่า การปกครองที่ดีจะต้องตอบสนองต่ออุดมการณ์ที่ดี ส่วน Aristotle ได้ให้แนวความคิดว่า การปกครองโดยคนจำนวนมากดีกว่าการปกครองโดยคนจำนวนน้อย เพราะคนจำนวนมากเมื่อพิจารณาถึงความสามารถ ประสิทธิภาพ ความสุขุมรอบคอบ โดยทั้งหมดรวมกันแล้วมีมากกว่าคนจำนวนน้อย ดังนั้น คนจำนวนมากจึงมีความสามารถดีกว่าในการตัดสินใจหรือเลือกการปกครอง

2.2 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเรียนรู้ทางการเมือง เป็นเป้าหมายของกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง กล่าวคือ ต้องการให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าเขาสามารถเปลี่ยนแปลงรัฐบาล หรือกิจการที่รัฐบาลทำได้ ความรู้สึกไว้วางใจทางการเมืองเป็นความรู้สึกว่ารัฐบาลหรือนักการเมืองสามารถให้การตอบสนองทางการเมืองแก่ตนได้หรือเชื่อนักการเมืองสามารถทำสิ่งต่างๆตามที่ตนต้องการได้ การเข้าร่วมทางการเมืองเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามความสำนึกในหน้าที่แห่งความเป็นพลเมืองซึ่งระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมีความแตกต่างออกไป นับตั้งแต่ใช้สิทธิการออกเสียงเลือกตั้ง การสมัครเป็นสมาชิกพรรค การสมัครแข่งขันชิงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น การถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองให้แก่สมาชิกในสังคมจำเป็นต้องอาศัยหน่วยทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน สถาบันการศึกษา กลุ่มทางสังคม สถาบันทางการเมือง ตลอดจนสื่อมวลชนแขนงต่างๆ เพื่อให้สมาชิกมีความคิดทางการเมืองโน้มเอียงตามระบบการเมืองนั้นๆ บุคคลสามารถเรียนรู้ทางการเมืองได้ตั้งแต่เยาว์วัย โดยชั้นต้นซึ่งเป็นวัยที่เด็กสามารถเรียนรู้ทางการเมืองในลักษณะรูปธรรมหรือสัญลักษณ์ทางการเมืองได้ เมื่อเข้าสู่วัยสูงชันก็สามารถเรียนรู้การเมืองที่มีสาระเป็นนามธรรมได้ตามลำดับ (สรวุฒิ ปัดโรสง 2528 : 20,38)

William C. Michell 1968 (1968 : 551-555) กล่าวว่า การเรียนรู้ทางการเมืองเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกันว่า ได้มีการสอนอะไร แก่ใคร โดยใคร ด้วยวิธีการอย่างไร ภายใต้สถานการณ์เช่นไร และได้บังเกิดอะไรขึ้น (อ้างจาก อรอำไพ โอศิริ 2541 : 16)

Dean Jaros (1973 : 23) ได้พูดถึงกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองเอาไว้ว่า ประกอบด้วยใครเรียนอะไร จากใคร ภายใต้สถานการณ์เช่นไร และมีผลออกมาอย่างไร (อ้างจาก อรอำไพ โอศิริ 2541 : 16)

กมล สุขพานิช ชันทปราบ (2527 : 68) ได้ให้ความหมายว่าหมายถึง กระบวนการถ่ายทอดทัศนคติทางการเมืองและแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมในขณะนั้น ให้กับประชาชนทั่วไป ขณะเดียวกันก็หมายถึง การที่บิดามารดาและผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดปทัสถานที่ดินใช้ในการประพฤติปฏิบัติทางการเมืองและความเชื่อทางการเมืองของตน ไปสู่รุ่นหลานซึ่งเรียกว่า เป็นกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมนั่นเอง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความหมายที่กว้างมาก เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ครอบคลุมถึงกิจกรรมทุกชนิด ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพลเมืองกับสถาบันทางการเมืองภายใน ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Lester W. Milbrath (1966 : 110) ได้สรุปความเห็นไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการพัฒนาทางการเมือง ในลักษณะที่ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นตัวชี้ถึงความทันสมัยทางการเมืองอันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางการเมือง โดยได้สรุปปัจจัยต่างๆ อันนำไปสู่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

(1) ยิ่งบุคคลได้รับสิ่งร่ำทางทางการเมืองมากเท่าไร เขาจะยิ่งมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และจะเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะที่ลึกมากขึ้นเท่านั้น

(2) บุคคลที่เข้ามีส่วนร่วมในการพูดคุยทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ จะมีแนวโน้มว่าจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ มากกว่าพวกที่ไม่มีการพูดคุยทางการเมืองเลย

(3) คนชั้นกลางมักจะได้รับสิ่งร่ำทางทางการเมืองมากกว่าชนชั้นกรรมกร

(4) บุคคลผู้มีการศึกษาสูง ซึ่งมีโอกาสติดต่อและเปลี่ยนข่าวสารความรู้กับผู้อยู่ในระดับเดียวกันมากกว่าจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้มีการศึกษาค่ำ เพราะการศึกษาช่วยเพิ่มสิ่งร่ำเกี่ยวกับการเมือง

(5) บุคคลที่พึงพอใจในพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งมักจะมีสิ่งร่ำทางทางการเมืองมากกว่าผู้ไม่รู้จักพรรคการเมือง หรือบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ในเรื่องลำดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของ Milbrath เขาเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นไปในลักษณะสะสม หมายความว่า เมื่อทำกิจกรรมในขั้นหนึ่งจะทำกิจกรรมในขั้นอื่นที่สูงไปด้วย ตัวเกณฑ์ที่ใช้จัดระดับคือ เริ่มจากการขาดความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมทางการเมืองในระดับสูงสุด (Inactive) ซึ่งเป็นระดับต่ำสุด จนถึงความกระตือรือร้น ที่จะทำกิจกรรมทางการเมืองในระดับสูงสุด (Active) และในทัศนะของเขา การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง (Political Involvement) โดยแบ่งย่อยเป็นลำดับขั้น (Hierarchy) ดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูง

- การบริหารพรรคการเมือง
- เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- รวบรวมเงินทุนให้พรรคการเมือง
- ร่วมประชุมกำหนดนโยบายพรรคการเมือง
- เป็นกรรมการพรรคการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับกลาง

- ร่วมรณรงค์หาเสียงช่วยเหลือพรรคการเมือง

- บริจาคและสนับสนุนเงินทุนให้พรรคและผู้สมัคร
- ติดต่อกับระดับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของพรรค

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ

- ใส่ชุดในเครื่องหมายพรรค
- โนมินาและชักจูงผู้อื่นให้เลือกผู้สมัครของพรรค
- สนทนาทางการเมือง
- การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
- การตอบสนองต่อเรื่องเกี่ยวกับการเมืองโดยทั่วไป

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็คือ กิจกรรมทางการเมืองของประชาชนที่มุ่งต่อการมีอิทธิพล และส่งผลกระทบทางการเมือง โดยอาจมุ่งต่อระบบการเมือง คณะรัฐบาล เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือส่งผลไปในทางที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามความประสงค์ หรืออาจจะล้มเหลวก็ได้ ซึ่งกิจกรรมในการมีส่วนร่วมนั้น อาจมีระดับมากน้อยแตกต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับรูปแบบของการมีส่วนร่วมด้วย

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่งซึ่งหมายถึงกิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ด้วยการไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตน เพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล เป็นกลไกแสดงออกถึงเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องและสนับสนุนให้มีการกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง และตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน การเลือกตั้งจึงเป็นกิจกรรมที่ประชาชนแสวงหาทางเลือกในการปกครองและบำบัดความต้องการของตนเอง การเลือกตั้งมีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับสิทธิ มนุษย์เกิดมามีสิทธิตามธรรมชาติที่จะได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและสิทธิที่จะแสวงหาความสะดวกสบายหรือสิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่ตามสมควรแก่สภาพเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายพื้นฐานนี้ มนุษย์จึงสละสิทธิตามธรรมชาติบางส่วน คือ สิทธิที่จะกระทำการใดๆได้ตามอำเภอใจ และยอมอยู่ใต้รัฐบาลหรือการปกครองที่ตนได้ตัดสินใจเลือกแล้ว ดังนั้นสิทธิในการเลือกรัฐบาล ผู้ปกครอง จึงเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ติดตัวบุคคลในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของรัฐในอารยประเทศได้ให้การรับรองว่าการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นเจตจำนงของประชาชนที่ให้ได้มาซึ่งรัฐบาลที่ชอบธรรม การเลือกตั้งจะต้องมีลักษณะตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับเป็นสากล ดังนี้

3.3.1 ความเป็นอิสระแห่งการเลือกตั้ง หมายถึงการแสดงเจตนารมณ์ในการเลือกตั้งจะต้องเป็นไปอย่างอิสระเสรีปราศจากการบีบบังคับ ข่มขู่ ค้ำยประการใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้อามิสสินจ้างหรือการใช้อิทธิพลบีบบังคับ ความเป็นอิสระแห่งการเลือกตั้งนี้รวมไปถึงการที่ประชาชนมีโอกาสที่จะเลือกบุคคลหรือพรรคการเมืองตามใจชอบอีกด้วย

3.3.2 หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา หมายถึง การจัดให้มีการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา เช่น 3 ปี 4 ปี 5 ปี ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปกครองว่าได้ปฏิบัติไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนหรือไม่ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพิจารณาความชอบธรรมในการใช้อำนาจของผู้ปกครอง และเป็นเงื่อนไขที่จะให้ประชาชนมีโอกาสสามารถเปลี่ยนแปลงตัวผู้ปกครองได้โดยสันติวิธี

3.3.3 การเลือกตั้งที่ยุติธรรม หมายถึง การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์เป็นไปตามตัวบทกฎหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมาย ปราศจากการครอบงำและเล่ห์ทางการเมือง ปราศจากการใช้อิทธิพลทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และสถานภาพทางสังคม ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนความยุติธรรมและความเสมอภาค

3.3.4 หลักการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นการทั่วไป หมายถึง การให้สิทธิเลือกตั้งแก่ประชาชนทั่วไปโดยไม่มีการกีดกันหรือจำกัดสิทธิบุคคลหนึ่งคนใดเป็นพิเศษเนื่องจาก เพศ ผิว สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม โดยได้กำหนดคุณสมบัติของประชาชนที่สำคัญๆ คือ อายุ ความเป็นพลเมือง การมีถิ่นที่อยู่ การรู้หนังสือ คุณสมบัติเกี่ยวกับความประพฤติ คุณสมบัติเกี่ยวกับความสมบูรณ์ทางด้านจิตใจ และคุณสมบัติเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมบางประการ

3.3.5 หลักความเสมอภาค หมายถึง การมีสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชนมีความสำคัญและได้รับการยอมรับโดยเท่าเทียมกัน ไม่ว่าผู้เลือกตั้งนั้นจะมีสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างใด หลักการที่ใช้เป็นมาตรการในความเสมอภาคก็คือ การให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งคนหนึ่งๆ มีคะแนนเสียงเพียงหนึ่งคะแนน (One Man, One Vote) และคะแนนเสียงทุกคะแนนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน

3.3.6 หลักการลงคะแนนลับ หมายถึง การออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนเป็นเอกสิทธิ์ของผู้เลือกตั้งโดยเด็ดขาด เอกสิทธิ์นี้จะได้รับการปกป้องพิทักษ์โดยการออกเสียงลับ โดยผู้ออกเสียงไม่จำเป็นต้องบอกผู้อื่นว่าตนเลือกใครทั้งนี้เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ ปราศจากการข่มขู่บีบบังคับจากอิทธิพลใดๆ ที่จะมีผลกระทบต่อเสรีภาพของผู้เลือกตั้ง (ปรีชา เรืองจันทร์ 2540 : 27-32)

ระบบการเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญในการสรรหาผู้นำทางการเมืองและดำรงไว้ซึ่งระบบการเมือง จึงได้มีการพัฒนาระบบการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ

และสังคมของประเทศ เพื่อให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์สูงสุดของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ระบบการเลือกตั้งจึงสามารถพิจารณาได้จากประเด็นต่างๆ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1) วิธีการกำหนดเขตเลือกตั้ง (Delineation of Constituencies) มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการที่จะให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้รู้จักผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ดีและทั่วถึง เขตเลือกตั้งหมายถึงเขตพื้นที่ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเนื่องจากการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรไม่อาจทำได้โดยการเลือกตั้งรวมกันทั้งประเทศ จึงได้วางหลักเกณฑ์ในการกำหนดเขตเลือกตั้งโดยมักจะคำนึงถึงเหตุผล 3 ประการ คือ

ประการแรก ต้องคำนึงจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยแบ่งให้เท่ากันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุดในแต่ละเขตเลือกตั้งเพื่อที่จะให้ผู้ได้รับการเลือกตั้งแต่ละคนเป็นตัวแทนของประชาชนในจำนวนเท่ากันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุด

ประการที่สอง ต้องคำนึงถึงเขตพื้นที่ที่กำหนดโดยธรรมชาติหรือเหตุผลในทางภูมิศาสตร์ เขตการปกครองหรือการแบ่งเขตทางการเมืองในแต่ละประเทศ และ

ประการที่สาม ควรพิจารณาทบทวนการกำหนดเขตเลือกตั้งอยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับการโยกย้ายถิ่นฐานของประชาชน และเพื่อความถูกต้องของจำนวนประชาชนในเวลาที่มีการเลือกตั้ง

การกำหนดเขตเลือกตั้งอาจทำได้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 การกำหนดเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขต (Single-member Constituency) หรือการเลือกตั้งแบบเขตละหนึ่งคน หมายถึง การแบ่งเขตเลือกตั้งให้มีผู้แทนราษฎรได้เพียงคนเดียว ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคน จึงมีสิทธิเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เพียงคนเดียวจากผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวนหลายคน การดำเนินการเลือกตั้งตามวิธีนี้จะต้องแบ่งเขตเลือกตั้งให้มีจำนวนประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเลือกตั้งได้กำหนดไว้

วิธีที่ 2 การกำหนดเขตเลือกตั้งแบบรวมเขต (Multi-member Constituency) หรือการเลือกตั้งแบบเขตละหลายคน หมายถึง การกำหนดเขตปกครองเป็นเขตเลือกตั้งเขตหนึ่งโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้แทนราษฎรได้ตามจำนวนที่กำหนดให้มีได้ในเขตเลือกตั้งนั้นๆ

2) วิธีการคิดคะแนนเสียง มีความเกี่ยวข้องกับความรู้และคุณธรรมของการเลือกตั้ง จึงได้มีความพยายามที่จะคิดค้นวิธีการคิดคะแนนเสียงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทาง การเมืองและทางสังคม ซึ่งอาจทำได้ 2 วิธี คือ

2.1) การคิดคะแนนเสียงแบบเสียงข้างมาก (Majority) หมายถึงการคิดคะแนนเสียงที่ถือว่าผู้ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด ตามจำนวนผู้แทนราษฎรที่พึงมีในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง (First Past the Post)

2.2) การคิดคะแนนเสียงแบบสัดส่วน (Proportional Representation) หรือ ระบบบัญชีรายชื่อ (List System) หมายถึงการเลือกตั้งที่ทำให้ผู้แทนราษฎรได้ตามสัดส่วนของคะแนนเสียงทั้งหมด การคิดคะแนนเสียงแบบนี้ค่อนข้างยุ่งยากพอสมควรและจะดำเนินการไปกับการเลือกตั้งแบบเขตละหลายคนเท่านั้น วัตถุประสงค์ของการคิดคะแนนแบบสัดส่วนก็คือ เพื่อให้เกิดความสมดุลหรือการได้สัดส่วนกันระหว่างคะแนนเสียงที่ได้รับกับจำนวนผู้แทนที่จะพึงมีได้ (อัครเมศวร์ ทองนวล 2534 : 6-11)

การคิดคะแนนเสียงแบบสัดส่วน เป็นหลักของการคิดคะแนนเสียงเพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อทุกกลุ่มการเมืองที่ส่งผู้สมัครเข้าแข่งขัน กล่าวคือ คะแนนเสียงที่ทุกพรรคการเมืองได้รับจะไม่เสียเปล่า แต่จะนำมาคิดรวมแล้วจัดสรรที่นั่งในรัฐสภาให้ตามสัดส่วนคะแนนเสียงที่พรรคต่างๆ ได้รับ (เสนีย์ คำสุข 2534 : 47-48)

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ

Robert A. Dahl (1968 : 80) ได้ให้ความหมายของคำว่าอำนาจ หมายถึง การมีความสามารถที่บุคคลหนึ่งทำให้บุคคลหนึ่งทำตามที่ต้องการได้ ซึ่งโดยปกติแล้วบุคคลนั้นจะไม่ทำ เช่น นาย ก. มีเรื่องทะเลาะวิวาทกับนาย ค. นาย ก. ต้องการขจัดนาย ค. ทิ้งเสีย เพราะความโกรธแค้นที่มีต่อ นาย ค. นาย ก. จึงบอกให้ นาย ข. ไปฆ่า นาย ค. กรณีเช่นนี้ถือว่า นาย ก. มีอำนาจเหนือ นาย ข. เพราะเขาสามารถทำให้นาย ข. ทำตามที่เขาต้องการได้ ตามความหมายของอำนาจตามแนวความคิดของ Dahl นี้ เราจะเห็นได้ว่า อำนาจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Power as a Relation Among People) ซึ่งความสัมพันธ์สะท้อนให้เห็นว่า ผู้มีอำนาจเป็นผู้ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม (วีระชัย กระต่ายทอง 2539 : 13)

บรรพต วีระชัยและเชษฐา ศรีสุวรรณ (2520 : 335-336) ได้ให้ความหมายของคำว่าอำนาจ หมายถึง ความสามารถที่ก่อให้เกิดผลตามที่ต้องการ การมีอำนาจ หมายถึง การใช้อิทธิพลให้ผู้อื่นทำตามที่ต้องการ

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ (2515 : 25) ได้ให้ความหมายของคำว่าอำนาจ หมายถึง ความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของคนอื่นหรือความสามารถในการป้องกันมิให้ผู้อื่นมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของตน

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527 : 460) ได้ให้ความหมายของอำนาจไว้ว่า เป็นสมรรถภาพ (Capacity) ซึ่งตัวสมรรถภาพนี้จะผลักดันให้คนอื่นกระทำตามที่ตนปรารถนา บางคนเรียกสมรรถภาพนี้ว่า อิทธิพล (Influence) อำนาจในตัวของมันมีลักษณะเป็นเพียงศักยภาพ (Potential)

Daniel Bell (1973 : 453) ได้ให้ความหมายของอำนาจว่าอำนาจ หมายถึง ความสามารถในการที่จะออกคำสั่งโดยคำสั่งนี้จะมีกำลังหนุนหลังอยู่

Edgar Schein (1965 : 13-14) ได้ให้ความหมายของว่าอำนาจ หมายถึง ความสามารถของบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งที่ทำให้คนอื่นหรือกลุ่มอื่นเปลี่ยนแปลงทางปฏิบัติหรือวิถีชีวิตได้

Denis H. Wrong (1979 : 2) ได้ให้ความหมายของว่าอำนาจ หมายถึง สมรรถภาพของบุคคลซึ่งมีผลต่อความตั้งใจ และความเห็นของคนอื่น

จากคำนิยามของอำนาจที่กล่าวมาข้างต้นเราจะเห็นได้ว่าอำนาจมีสภาพหรือสภาวะเป็นสมรรถภาพอันเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม โดยบุคคลฝ่ายหนึ่ง (ผู้มีสมรรถภาพ) เป็นผู้มีความสามารถในการอันที่จะทำให้บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งทำตามในสิ่งที่ตนเองต้องการได้

ดังนั้นเราพอจะประมวลจากที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นได้ว่าอำนาจมีคุณลักษณะดังนี้

2.4.1 อำนาจเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม

2.4.2 อำนาจไม่ใช่เหตุการณ์ (Event) หากแต่เป็นศักยภาพ (Potential) หรือ สมรรถภาพ (Capacity) ซึ่งบุคคลสามารถครอบครองหรือเป็นเจ้าของได้และสามารถที่จะทำให้อำนาจหรือสมรรถภาพนั้นเกิดอำนาจตามที่ต้องการได้

2.4.3 อำนาจจะต้องมีลักษณะของการบีบบังคับ ให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิดความรู้สึกว่ามีการบังคับจนจำเป็นต้องทำตาม ลักษณะของการบังคับนี้มีหลายลักษณะด้วยกัน เช่น ขอมทำตามแต่โดยดี (สมัครใจ) หรือยอมเพราะถูกขู่ (ข่มขู่) หรือยอมเพราะถูกใช้กำลังบังคับ เป็นต้น

2.4.4 บุคคลอาจมีอำนาจแตกต่างกันได้ กล่าวคือ บุคคลหนึ่งอาจมีอำนาจแตกต่างจากอีกบุคคลหนึ่งได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่างๆ ดังที่ Robert A. Dahl เสนอไว้ดังนี้

ก) ความสามารถในการมีทรัพยากรทางการเมืองมากชนิด

ข) ความสามารถในการใช้ทรัพยากรทางการเมืองอย่างมีความชำนาญ (ทักษะ) และประสิทธิภาพ

ค) มีเป้าหมายในอันที่จะใช้ทรัพยากร

อำนาจเป็นหัวใจสำคัญของการได้มาซึ่งผลประโยชน์ และอำนาจเป็นสมรรถภาพที่สามารถบันดาลสิ่งที่ต้องการจะได้ไม่มากนักน้อย ดังนั้นอำนาจช่วยตอบคำถามที่ว่า “ใครได้อะไร” ของ Harold Lasswell ได้ เพราะใครมีอำนาจย่อมทำให้ใครผู้นั้นได้ในสิ่งที่ต้องการ (วีระชัย กระต่ายทอง 2539 : 16)

2.5 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กอบแก้ว สว่างยิ่ง (2519) ได้ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และพบว่า นักศึกษาที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง จะมีความสนใจเข้าเกี่ยวข้องกับการเมืองมากกว่าผู้มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2522) ได้ศึกษาพฤติกรรมเลือกตั้งของคนไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 พบว่า บุคคลมีความนึกคิดทางการเมืองตามฐานะทางสังคมของตน การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลเป็นไปตามฐานะทางสังคมของเขา หากใช้เพราะประเด็นปัญหาทางการเมืองที่เป็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงแต่ประการใดไม่ นอกจากนี้ยังพบว่า คนแต่ละวัยนั้น มีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างกัน คนแต่ละวัยแต่ละกลุ่มที่สังกัดพรรคการเมืองแต่ละพรรคนั้น ต่างมีทัศนคติต่อประเด็นปัญหาทางการเมืองทั้งหลายไม่เหมือนกัน ปัจจัยด้านอุดมการณ์ดังกล่าวทำให้คนบางกลุ่มวัยห่างเหินไปจากพรรคการเมืองบางพรรคในบางช่วงสมัย ภาพที่ได้จากการไปออกเสียงเลือกตั้งแต่ละครั้งเป็นเพียงภาพบางส่วนของภาพรวมทั้งหมดเท่านั้น กล่าวคือ การเลือกตั้งแต่ละสมัยอาจเกิดจากการที่บุคคลบางกลุ่มที่ฝักใฝ่ในพรรคการเมืองบางพรรค เขาไปลงคะแนนเสียงสนับสนุนพรรคหนึ่งเป็นพิเศษในบางช่วงสมัยเท่านั้น และในการเลือกตั้งสมัยอื่นอาจเขาไปเลือกอีกกลุ่มหนึ่งได้ อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญของการไปใช้สิทธิออกเสียง โดยเฉพาะในเขตเลือกตั้งที่มีการแข่งขันสูงจะกระตุ้นให้ผู้ไปใช้สิทธิมีความกระตือรือร้นยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามจำนวนของผู้ไปใช้สิทธิอาจลดน้อยหรือเฉื่อยลงได้จากสถานการณ์อันสับสนต่างๆ ในช่วงสมัยเลือกตั้ง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2526) ทำการศึกษา ความรู้ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย พบว่าคนไทยส่วนใหญ่ต่างมีความรู้ข่าวสารทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ภาคที่อยู่อาศัย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ พบว่า ปัจจัยที่พบว่าเป็นตัวกำหนดความแตกต่างของการมีความรู้ข่าวสารทางการเมืองอย่างสำคัญ ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ และเพศ โดยเฉพาะระดับการศึกษาและรายได้นั้นพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีความรู้ข่าวสารการเมือง กล่าวคือ ยิ่งบุคคลมีการศึกษาสูงและมีรายได้สูงยิ่งมีความรู้ข่าวสารการเมืองสูงตามไปด้วย และยังศึกษาพบว่าผู้ชายมีความรู้ข่าวสารการเมืองสูงกว่าเพศหญิง ส่วนแหล่งข่าวสารทางการเมืองนั้นพบว่า คนไทยรับข่าวสารการเมืองจากทางวิทยุและโทรทัศน์มากกว่าแหล่งข่าวสารการเมืองอื่นๆ

เรืองศักดิ์ จริตเอก (2528) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการตำรวจ

สันติบาล พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยค่อนข้างสูง นอกจากนี้ยังพบว่า ไม่มีความแตกต่างทางนัยสำคัญทางสถิติในระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของข้าราชการตำรวจสันติบาลที่มีเพศ ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ และลักษณะงานที่ปฏิบัติที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาถึง อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชา พบว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่า นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรในกองบังคับการตำรวจสันติบาลมีทัศนคติทางการเมืองที่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยค่อนข้างสูง และเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาล

อุทัยวรรณ แก้วสะอาด (2529) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของนายตำรวจ มีความสัมพันธ์กับแบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง กล่าวคือ ข้าราชการตำรวจที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลางขึ้นไป มีการศึกษาสูง มีอายุอยู่ในช่วงกลางคน (40-49 ปี) และสูงอายุ (50-59 ปี) มีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามความต้องการของตนเอง และผู้ที่มีอายุการรับราชการนาน มีแนวโน้มจะมีปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกันอย่างไรก็มักจะคำนึงถึงผู้สมัครและพรรคการเมืองรวมกันมากกว่า จะคำนึงถึงเฉพาะบุคคลหรือพรรคการเมือง นอกจากนี้พบว่า ทัศนคติหรือความรู้สึกต่อระบบการเมือง สถานการณ์ทางการเมืองภายในและภายนอกประเทศ ไม่มีผลกระทบต่อการไปออกเสียงเลือกตั้ง ส่วนแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงได้แก่ ข้าราชการตำรวจเหล่านี้คำนึงถึงตัวผู้สมัครมากกว่าการที่จะคำนึงถึงเฉพาะพรรคการเมือง

ธีรชต์ โอสธานนท์ (2531) ได้ทำการศึกษาเรื่อง นวัตกรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยทำศึกษานวัตกรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในกองตำรวจตรวจคนเข้าเมือง พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างนวัตกรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบอีกว่า ข้าราชการตำรวจมีนวัตกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากกว่านวัตกรรมทางการเมือง

รณัน อนุมานราชธน (2535) ได้ศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยระดับชาติของประชาชนในชนบท ศึกษาเขตอำเภอหางดง ในปี พ.ศ.2535 พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอยู่ในระดับที่ต่ำ

รณเดช ประสานเสียง (2539) ศึกษาถึงแบบแผนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจจังหวัดน่าน ผลการวิจัยสรุปว่า

1) ข้าราชการตำรวจจังหวัดน่าน ที่มี ชั้นยศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และรายได้ที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่แตกต่างกัน

2) อิทธิพลของผู้บังคับบัญชาไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและชี้แนะในการเลือกตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจจังหวัดน่าน แต่ผู้บังคับบัญชาชักชวนให้ข้าราชการตำรวจไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างทั่วถึง

3) การมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อใช้แนวคิดหรือทฤษฎีของ Huntington and Nelson มาพิจารณาแล้ว ยังอยู่ในระดับต่ำ คือเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองขั้นพื้นฐานเพียงการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้น

รุจิเรข รักรวงษ์ (2540) ได้ศึกษาถึงบทบาทหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการเรียนรู้ทางการเมือง โดยศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ พบว่า ในขณะที่ประชาชนมีความรู้ทางการเมืองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง แต่หนังสือพิมพ์มีบทบาทน้อยต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน และปัจจัยทางด้านการศึกษาและอาชีพมีผลต่อการเปิดรับหนังสือพิมพ์

ชุมสาย จันทน์หอม (2542) ได้ศึกษาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2540 พบว่า ผู้นำชุมชนในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่โดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี โดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ทั้งนี้หาใช่เป็นเพราะการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้จากทางราชการอย่างไร แต่เพราะเนื่องมาจากการที่ผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่สนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านทางสื่อมวลชนที่ได้ทำการเผยแพร่ความรู้เรื่องรัฐธรรมนูญในช่วงที่มีการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นบทบัญญัติในเรื่องสิทธิเสรีภาพในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2540 ส่วนใหญ่เป็นสาระที่เป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานอยู่แล้ว และบางมาตราเคยถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้าแล้ว อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในเรื่องสิทธิทางการเมืองของประชาชนซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่นั้น ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนยังมีความสับสนและถือว่าผู้นำชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องนี้ในระดับที่ไม่สูงนัก

Schramm Wilbur (1969) พบว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อความสนใจข่าวสารทางการเมือง แต่สำหรับรายได้จะมีอิทธิพลต่อความสนใจทางการเมืองเฉพาะกลุ่มคนที่มีการศึกษาเท่านั้น กล่าวคือ สำหรับคนที่มีการศึกษาสูงแล้วไม่ว่าจะมีอาชีพและมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร ความสนใจข่าวสารทางการเมืองจะไม่แตกต่างกัน ในกรณีของผู้มีการศึกษาค่ำผู้ที่มีการศึกษาดีหรือมีอาชีพที่ได้รับการยกย่องในสังคมจะเป็นผู้สนใจข่าวสารทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำและมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำด้วย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่ยกมานั้นแม้ว่าจะไม่ตรงกับเรื่องที่ทำการค้นคว้ามากนัก แต่ก็สามารถที่จะใช้เป็นพื้นฐานในการที่จะอ้างอิง หรือเป็นแบบในการศึกษาค้นคว้าในเรื่อง ความรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในอำเภอเมืองเชียงใหม่ เกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้มากพอสมควร